

Brusel 22. září 2023
(OR. en)

13202/23

SOC 626
EMPL 446

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Konsolidace a posílení evropských systémů sociální ochrany – politická rozprava

S ohledem na politickou rozpravu na zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele (EPSCO) dne 9. října 2023 naleznou delegace v příloze poznámku předsednictví pro řízení rozpravy na výše uvedené téma.

Konsolidace a posílení evropských systémů sociální ochrany

politická rozprava

Nedávné krize, zejména pandemie a dopady útočné války Ruska proti Ukrajině na inflaci, ukázaly naléhavou potřebu politik okamžitých výsledků za účelem zmírnění poklesu příjmů domácností. Tyto politiky by se měly zaměřit na ty nejzranitelnější, čímž by se mělo předejít trvalým negativním dopadům, kvůli nimž se prohlubuje nerovnost, omezují příležitosti a v neposlední řadě se ve střednědobém a dlouhodobém horizontu zpomaluje růst.

Rychlá a cílená reakce na tuto výzvu však sama o sobě na přiměřené řešení sociálního dopadu zásadních společenských a hospodářských změn nestačí. Účinné provádění Akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv vyžaduje aktivní řešení sociálních důsledků těchto základních strukturálních problémů, například otázek souvisejících s digitální a ekologickou transformací.

Tyto změny představují pro evropské občany významné příležitosti, ale mohou vést rovněž ke zvětšujícím se nerovnostem, například pokud jde o digitální propasti nebo energetickou chudobu. Těmto situacím musí sociální politiky přiměřeným způsobem předcházet a musí je řešit.

V této souvislosti členské státy přijaly nebo provádějí reformy svých systémů sociální ochrany, například se jedná o reformy dávek v nezaměstnanosti, dočasné pozastavení placení příspěvků na sociální zabezpečení, někdy v souvislosti s rekvalifikacemi, jakož i řešení problematiky nerovností v oblasti sociální ochrany zlepšováním sociální ochrany skupin samostatně výdělečně činných osob a osob ve zranitelném postavení. Pokrytí těchto skupin se však v jednotlivých členských státech významně liší.

K řešení dopadu těchto krizí přispěla rovněž konsolidace systémů minimálního příjmu. Členské státy na základě nedávno přijatého doporučení Rady pracují zejména na rozšíření působnosti systémů minimálního příjmu, na zvýšení nízké míry využívání těchto druhů dávek a na zajištění doplňkovosti mezi opatřeními v sociální oblasti a opatřeními na trhu práce.

Kromě finanční podpory by se mělo lidem také dostat poradenství a instrukcí, aby dosáhli plného začlenění do společnosti, a to jak v sociální oblasti, tak i na pracovišti, což by jim umožnilo integraci a účast a poskytlo by jim to rovná práva a příležitosti.

Některé členské státy k dosažení těchto cílů v rámci svých národních programů reforem pozoruhodným způsobem využily unijních fondů, jako je NextGenerationEU a strukturální fondy. Krátkodobá opatření však nestačí a členské státy musí zaujmout střednědobý a dlouhodobý přístup. Proto některé členské státy začínají zvažovat význam návratnosti sociálních investic a zamýšlejí se nad tím, jaké u nich zvolit přiměřené daňové zacházení.

Ve snaze o prosazování konsolidace a posilování sociální ochrany v Evropě je nutné zlepšit koordinaci systémů sociálního zabezpečení tak, aby reagovaly na změny ve světě práce. Proto je nesmírně důležité se neustále účastnit jednání o návrhu na revizi nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

V tuto chvíli je třeba, aby Evropská unie zvážila, jaké důsledky na koordinaci sociálního zabezpečení, kritéria pro určení platných právních předpisů a dopad na různé oblasti sociálního zabezpečení mají nové skutečnosti ve světě práce, jako jsou takzvaní „digitální nomádi“ a práce na dálku.

S ohledem na to učinila *ad hoc* pracovní skupina Správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení první krok a zaměřila své úsilí na případy pracovníků na dálku, kteří pravidelně vykonávají aktivitu v jiném členském státě, než je stát, kde je usazen jejich zaměstnavatel, a snažila se navrhnout konkrétní možnosti, jak tyto situace řešit. V průběhu příštího legislativního cyklu však budou na úrovni Unie asi potřebná další opatření.

Digitální technologie zároveň mění způsob, jak mezi sebou spolupracují orgány. Členské státy zkoumají nové způsoby, jak zlepšovat komunikaci mezi orgány, občany, podniky a subjekty. Při zvažování budoucnosti sociální ochrany je třeba mít na zřeteli digitální nástroje a umělou inteligenci, a to především jako prostředky k prosazování výkonu práv v oblasti sociálního zabezpečení a k posilování boje proti podvodům a zneužívání. Nedávné sdělení Komise o digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení: usnadnění volného pohybu na jednotném trhu hodnotí stávající iniciativy a navrhuje konkrétní opatření vedoucí k digitálně integrovanějšímu systému koordinace sociálního zabezpečení.

Ministři se vyzývají, aby se s ohledem na tyto skutečnosti a na základě vnitrostátních zkušeností zamysleli nad těmito otázkami:

- *Jaké dopady na systémy sociální ochrany měly výzvy, s nimiž se v současné době potýkají naše společnosti, jako je pandemie COVID-19, dopady útočné války Ruska proti Ukrajině na inflaci a digitální a ekologická transformace? Jaké jsou priority, pokud jde o prosazování sociální ochrany?*
- *Jedním z kroků vpřed v oblasti sociální ochrany bylo přijetí doporučení Rady o přiměřeném minimálním příjmu. Jaké jsou hlavní poznatky získané na základě uplatňování příslušných systémů na vnitrostátní úrovni? Jakým způsobem je možné rozšířit sociální ochranu na nejzranitelnější skupiny?*
- *Pomáhá technologický rozvoj, zejména umělá inteligence, při řešení stávajících překážek koordinace sociálního zabezpečení a usnadnění komunikace mezi správními orgány napříč Unii? Můžete se podělit o nějaké zkušenosti, pokud jde o používání technologických inovací v zájmu posílení sociální ochrany?*